

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

ROZBOR SOUČASNÉHO STAVU KOMPLEXNÍ BEZPEČNOSTI VÝZNAMNÝCH OBJEKTŮ

bakalářská práce

Autor práce: Lukáš Ulbrich
Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE
Vedoucí práce: Ing. Ladislav Karda

Datum odevzdání práce: 3. května 2013

Abstrakt

Komplexní bezpečnost budov zvláštního významu s sebou nese nejrozličnější pravidla a povinnosti, které je potřeba dodržovat. Tyto objekty hrají v celosvětovém měřítku nenahraditelnou roli. Jedná se o komplexy budov nebo jejich části, které zabezpečují elementární činnosti. Tyto aktivity zajišťují základní požadavky lidí, jako jsou dodávky energie, potravin nebo úkony státní správy a další potřeby společnosti. Na druhé straně pomyslné mince je fakt, že tyto budovy jsou každodenně vystavovány nejrozličnějším nežádoucím jevům, které narušují jejich funkce. Mezi nejčastější negativní jevy řadíme celosvětový problém zvaný terorismus. Teroristé používají nejrozličnější sabotážní a bombové útoky, které zapříčiňují ztráty na životech a nevyčíslitelné materiální škody. Mezi další jevy patří přírodní hrozby, jako jsou například hurikány, povodně a mnohé jiné mimořádné události. K nejzákladnějším bezpečnostním opatřením, sloužícím k eliminaci a snížení následků těchto nežádoucích jevů, patří nejrozličnější legislativní předpisy. Mezi základní zákony, které upravují jednu z oblastí komplexní bezpečnosti budov v České republice, je zákon o požární ochraně. Do problematiky protipožární ochrany zahrnujeme i další právní normy, jako jsou nejrozličnější vyhlášky a nařízení. Jmenovitě vyhláška o požární prevenci nebo nařízení krajů, kterými se stanovuje zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu. Mezi další oblasti komplexní bezpečnosti budov zvláštního významu, patří stavební a technické požadavky na konstrukce budov, zakotvené ve stavebním zákoně. V neposlední řadě velmi důležitá bezpečnostní opatření jsou různé činnosti, které zabezpečují záchranné a likvidační práce, tvoří základní metodiky pro úspěšnou evakuaci a mnohé další aktivity. Bez těchto aktivit nelze dosáhnout, již při vzniklých mimořádných událostech, uspokojivého řešení následků těchto nežádoucích jevů. Z technických a mechanických, fyzicky přítomných bezpečnostních zařízení v objektech zvláštního významu, můžeme jmenovat nepřeberné množství bezpečnostních prvků. Jedná se o nejrozličnější protipožární zařízení, poplachové, monitorovací a informační systémy. Dále můžeme hovořit o ochranných prvcích, jako jsou režimová a kontrolní opatření při vstupu a pohybu v těchto významných objektech, různá zábranná zařízení a další bezpečnostní prvky a principy. Pro nejvýstižnější shrnutí

oblasti komplexní bezpečnosti významných objektů může použít tato klíčová slova: komplexní bezpečnost, budovy zvláštního významu, požární ochrana, integrovaný záchranný systém, mimořádná událost. Po zorientování se v definicích těchto slov, lze s jistotou říci, že oblast bezpečnosti významných objektů, pro nás nebude tak úplně neznámá. V samotné výzkumné části této práce, bylo stanoveno několik cílů a hypotéz. Jednalo se o snahu naleznout odpověď na hypotetickou otázku, zda jsou v současné době nastavené principy v komplexní bezpečnosti významných budov dostačující. Dále se pak ze zjištěných skutečností pokusit o navrnutí případných zlepšení a změn v oblasti komplexní bezpečnosti budov. Pro naplnění těchto úkolů byla použita metodika kvalitativního výzkumu formou techniky dotazování rozhovorů. Výzkumu se zúčastnilo celkem 10 respondentů, a to z oblasti, související s bezpečností budov. Během těchto rozhovorů byly pokládány různé otázky, vztahující se k bezpečnosti budov, probíhaly zde diskuze a následně došlo k zaznamenávání těchto postřehů. Ze zjištěných výsledků vyplynulo několik zásadních faktů. Velkým přínosem například bylo, že vytipovaní účastníci rozhovorů, uvedli nespočet zajímavých a inspirativních poznatků z oblasti komplexní bezpečnosti budov. Každý z respondentů měl individuální pohled na danou problematiku, v návaznosti na jeho zkušenosti v oblasti bezpečnosti budov. Vyplynulo zde několik základních zjištění. Bezpečnostní prvky a principy jsou v současnosti dobře technicky řešeny, ale je zde mnoho faktorů, které toto tvrzení nepodporují. Jedná se například o velké finanční náklady na pořizování a servis těchto bezpečnostních opatření. Dále pak nepříliš velká činnost vrcholného managementu v oblasti bezpečnosti. Bezesporu velkým negativem je mnohdy neprofesionalita a selhání lidského faktoru. Všechna tato zjištění vedou tedy k závěru, že v současné době komplexní bezpečnost budov zvláštního významu není dostačující. Řešením by podle mého názoru bylo, začít více mluvit o hrozících nebezpečích, jako je již zmíněný terorismus apod. Je potřeba si uvědomit si fakt, že v dnešní době je bezpečnost velice nákladná, ale nesmírně důležitá. Bez směřování finančních prostředků do zajištění komplexní bezpečnosti budov, nelze dosáhnout tížených výsledků. Podceňováním bezpečnosti, se společnost vystavuje stále se zvyšujícím rizikům, která s sebou nesou závažné problémy.

Abstract

Complex security of buildings of special interest brings various rules and duties that must be followed. The role these objects play on a global scale is irreplaceable. It concerns complexes of buildings or their parts that secure elementary activities. These activities ensure people's basic needs such as energy and food supplies or services provided by the state administration and other society's needs. On the other hand, it is a fact that these buildings face various undesirable phenomena disturbing their functions on the daily basis. Terrorism is a global problem we most frequently rank among these negative phenomena. Terrorists use various sabotage and bomb attacks that cause high number of casualties and uncountable material damages. Natural threats like hurricanes, floods and many others belong among other phenomena. Legislative regulations serving for elimination and moderation of the consequences of these undesirable phenomena belong to the most essential security measures. The fire safety law, regulating one of the domains of complex security, represents one of the basic laws. Other norms are incorporated within the domain of fire protection such as local ordinances or regulations. Namely the fire prevention ordinances or regional regulations aiming to secure fire safety of the buildings of special interest. Construction and technical requirements incorporated in the construction law represent one of the next fields of complex security. Last but not least different practices securing rescue and liquidation works represent very important safety measures. They form the elementary methods for successful evacuation and many different activities. Without these activities it is impossible to reach a satisfactory solution of the impacts of the undesirable phenomena. We can name endless amount of security elements sourcing from technical and mechanical, physically present safety engines. There are for example diverse antifire gadgets, alarming and monitoring systems. We can continue by mentioning protective elements such as regime and control measures for access into the important objects and moving inside, inhibitions and many other security elements and principles. For the most accurate summary of the important objects' complex security domain the following key words can be used: complex security, buildings of special interest, fire protection, integrated rescue system, extraordinary event. After becoming

familiar with the definitions of these words it is possible to say with certainty that the domain of complex security of important objects will not be unknown. In the research part of the thesis several objectives and hypothesis were established. The aim was to make an effort to find the answer to a hypothetical question asking whether the contemporary valid principles of complex security of important objects are sufficient. The next step is to attempt, based on the ascertained facts, to outline prospective changes and improvements in the domain of buildings' complex security. The qualitative research method in the form of interviews with specialists was employed in order to fulfil these tasks. There were 10 participating respondents from the domain related to the security of buildings. During the interviews various questions connected to the security of buildings were asked. There were also discussions and consequently the ascertained observations were wrote down. The ascertained results imply several important facts. For instance, one of the major contributions was that the chosen interviewees mentioned an immense number of interesting and inspiring findings in the domain of complex security of buildings. Each of the respondents provided his individual insight into the given issue which related to their experience in the domain of security of buildings. There were several important findings. In present, security elements and principles are properly technically dealt with but there are many factors going against support of this assertion. One of them are, for example, high financial acquisition and service costs of these safety measures. Another one is quite minor activity exercised by the top management in the field of security of buildings. There is also no doubt that unprofessionalism and human error are also one of the negative factors. All these findings lead to a conclusion that complex security of buildings of special interest is insufficient. In my opinion, a possible solution would be to start talking about imminent threats such as the upper-mentioned terrorism etc. It is necessary to realize the fact that ensuring today's security is very costly but important. Desirable outcomes cannot be reached without directing financial resources at arranging complex security of buildings. By underrating security the society runs increasing risks bringing serious consequences with them as a result.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3. května 2013

.....

Podpis studenta

Poděkování

Touto cestou bych chtěl poděkovat všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumu k této bakalářské práci a především pak panu Ing. Ladislavu Kardovi za cenné rady a pomoc při vypracování této bakalářské práce a dále pak Bc. Jiřímu Lacinovi, za odborný překlad abstraktu do anglického jazyka.

Obsah

Seznam použitých zkratek

ÚVOD

1.	TEORETICKÁ ČÁST	12
1.1	Budovy zvláštního významu	13
1.2	Komplexní bezpečnost budov zvláštního významu	13
1.3	Komplexní bezpečnost budov zvláštního významu v legislativě	13
1.3.1	Zákon o požární ochraně.....	14
1.3.2	Vyhláška o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).....	15
1.3.3	Nařízení kraje č. 2/2002 Sb., kterým se stanoví zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu	18
1.3.4	Vyhláška o technických podmínkách požární ochrany staveb	20
1.3.5	Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).....	21
1.3.6	Vyhláška ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva	22
1.3.7	Zákon o integrovaném záchranném systému.....	23
1.3.8	Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti	23
1.4	Požárně bezpečnostní zařízení	23
1.4.1	Protipožární opatření a zařízení	24
1.5	Další bezpečnostní prvky v budovách zvláštního významu	30
2.	HYPOTÉZY A METODIKA VÝZKUMU	31
2.1	Hypotézy	31
2.2	Metodika výzkumu	31
3.	VÝSLEDKY	32
3.1	Vyhodnocení rozhovorů	33
3.2	Shrnutí výsledků	51
4.	DISKUZE	53
5.	ZÁVĚR	57
6.	SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	58

SEZNAM OBRÁZKŮ.....	61
7. PŘÍLOHY	62

Seznam použitých zkratk

- ČSN – české technické normy
- EPS – elektrická požární signalizace
- EZS – elektronická zabezpečovací zařízení
- EU – Evropská unie
- HZS MsK – Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje
- HZS JčK – Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje
- Hp – hasicí přístroje
- HZS – hasičský záchranný sbor
- IZS – integrovaný záchranný systém
- JPO – jednotky požární ochrany
- KS – krizová situace
- OO – ochrana obyvatelstva
- OSN – Organizace spojených národů
- PČR – Policie České republiky
- PO – požární ochrana
- PP – požární prevence
- PCO – pult centralizované ochrany
- SHZ – stabilní hasicí zařízení
- UNESCO – Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
- US – United States

ÚVOD

V současné době je kladen velký důraz na celkovou bezpečnost související se zajištěním správného fungování globálního světa, převážně pak k zajištění potřeb lidí. Vlivem působení různých přírodních a lidských faktorů je společnost vystavena mnohým negativním vlivům, které způsobují mimořádné události, narušující tyto vztahy. Proto zde probíhají neustálé aktivity, studie a jiná opatření, která se tyto nežádoucí vlivy snaží eliminovat nebo je úplně odstranit. K nejnebezpečnějším rizikům bezesporu patří narušení objektů takzvaných budov zvláštního významu. Narušením činnosti, popřípadě funkce těchto objektů, mnohdy způsobuje nemalé komplikace pro obyvatelstvo, přímo zasažené touto událostí. Proto tyto objekty podléhají různým stavebním, kontrolním, popřípadě bezpečnostním zásadám, zajištěných na základě právních norem a zkušeností, mající za úkol zabezpečit jejich funkčnost. Jedním z nejdůležitějších bezpečnostních prvků je protipožární ochrana staveb.

V poslední době požární bezpečnost konstrukcí zaujímá přední místo pozornosti naší společnosti, jednak působením stále častějších teroristických útoků, jednak vlivem selhávajícího lidského faktoru a nedostatečnou zodpovědnosti v pracovních postupech. Dalším dopadem jsou přírodní katastrofy a nesmíme zapomenout i na důsledky úmyslného zháření a vojenských operací. Požáry působí nejen na lidské zdraví, životy zvířat, osobní a veřejný majetek, ale způsobují i různorodé ekologické ztráty někdy až nevyčísitelného rozměru. (1)

Cílem této práce je proto snaha o zjištění nedostatků v komplexním zajištění bezpečnosti významných objektů na úseku ochrany obyvatelstva, respektive požární ochrany. Pomocí zkoumání této oblasti, shromažďování informací, shrnout různé formy bezpečnostních zařízení, vyskytujících se v budovách zvláštního významu, které zabezpečují komplexní bezpečnost, proti případným nežádoucím jevům. Dále uskutečnit kvalitativní výzkum formou rozhovorů s lidmi, kteří se pohybují v této oblasti. Zaznamenat jejich znalosti, zkušenosti v problematice bezpečnosti budov a na základě zjištění těchto faktů navrhnout případná opatření či řešení v komplexní bezpečnosti významných objektů.

1. TEORETICKÁ ČÁST

Od zahájení formování větších sídelních komplexů a vzniku prvních měst se stávala relevantním problémem ochrana budov před různými nežádoucími jevy. V průběhu několika staletí se konstrukce budov v oblasti bezpečnosti neustále zdokonalovala. Jedním z nejstarších stavebních řádů pro Prahu v oblasti požární ochrany staveb vznikl již ve 14. století. Během 18. století začalo vznikat několik patentů, vztahujících se k bezpečnosti staveb. Jednalo se například o patenty Marie Terezie. Jedním z nich byl tzv. Ohnivý patent, který určoval zvláštní řád při hašení ohně. (2)

Od 19. století se začaly zdokonalovat nejrůznější bezpečnostní opatření v oblasti stavebních konstrukcí z důvodu vzniku nejrůznějších typů budov. Po 2. světové válce došlo k obnovování válkou zdevastovaného území a začala výstavba nových budov. Při konstrukci těchto budov se začaly uplatňovat nové principy v oblasti bezpečnosti objektů. (2)

V novodobé historii, v důsledku teroristických útoků na budovy zvláštního významu, dochází k tvorbě legislativních prostředků a zvyšování bezpečnostních opatření, které mají za cíl zmenšit rizika související s těmito jevy. Jeden z nejkrvavějších pumových útoků se stal v roce 1995 v americkém státě Oklahoma. V Anti- Terrorism – Criteria, Tools and Technology popisují tento pumový útok a jeho důsledky následovně. Cituji: „The A. P. Murrah Federal Building in Oklahoma City was bombed on April 19, 1995. One hundred and sixty-eight people were killed and over 500 others were injured. Prior to this event, the Murrah Building and other similar government facilities were not considered at risk. This bombing opened the eyes of the US Government to the fact that Federal buildings across this country are targets simply because these facilities are a symbol of the United States. This bombing fundamentally changed how we deal with terrorism as Presidential Decision Directives, Executive Orders, and other legislation mandated a response to reduce risk.“ Právě tento útok vyvolal diskuzi o tom, zda je bezpečnost významných objektů dostačující. (3)

1.1 Budovy zvláštního významu

Tyto budovy můžeme definovat jako souhrnné označení pro všechny budovy, jejichž zničení nebo omezení jejich funkčnosti by mohlo mít vážné dopady pro obyvatelstvo. (4)

Následně za budovy zvláštního významu můžeme považovat všechny budovy, jejichž potenciální požár či narušení by mohlo:

- 1) ohrozit dodávku základních životních potřeb pro obyvatelstvo
- 2) ohrozit zajišťování základních činností orgánů státní správy
- 3) způsobit nenapravitelné ztráty na kulturních památkách
- 4) ohrozit objekty určené k zabezpečení záchranných prací
- 5) ohrozit budovy, jejichž činnosti jsou v daném regionu jinak nenahraditelné (4)

1.2 Komplexní bezpečnost budov zvláštního významu

Jedná se o soubor opatření za účelem úplného a efektivního zabezpečení ochrany objektu před nebezpečím. Dosahuje se ideálním spojením organizačních opatření, technických prostředků a efektivním řízením lidských zdrojů podílejících se na ochraně. (5)

1.3 Komplexní bezpečnost budov zvláštního významu v legislativě

K zajištění komplexní bezpečnosti v budovách zvláštního významu často napomáhají zákonitosti, které jsou zakotveny v různých typech legislativních předpisů. Tyto právní normy shromažďují a určují povinnosti, metodiky a různá jiná ustanovení, která při jejich dodržování, napomáhají k zajišťování komplexní bezpečnosti budov jich samotných, ale přispívají i k bezpečnosti lidí. Jsou to například zaměstnanci, kteří se nacházejí a pracují v těchto budovách.

1.3.1 Zákon o požární ochraně

Problematikou požární ochrany se zabývá zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, v platném znění a vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního dozoru, vyhláška o požární prevenci, v platném znění. Ministerstvo vnitra a hasičský záchranný sbor kraje jsou správní úřady, které plní úkoly na úseku PO. Mezi jejich další činnosti patří výkon státního požárního dozoru. Úkoly státní správy na úseku PO vykonávají rovněž orgány krajů a orgány obcí dle výše zmíněného zákona. Povinnosti každého v oblasti PO je počínat si tak, aby nezapříčinil vznik požáru, neohrozil zdraví a život osob, zvířat a majetku. Každý je povinen poskytovat bezprostřední věcnou a osobní pomoc při mimořádných událostech tak, aby sebe či blízké osoby nevystavil vážnému nebezpečí nebo ohrožení a nebránil mu v poskytnutí pomoci závažná okolnost. (6)

Povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob je celá řada a detailně jsou definovány v zákoně o PO. Jsou to převážně povinnosti obstarávat a zabezpečovat v potřebném množství a druzích požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení se zřetelem na požární nebezpečí provozované činnosti a udržovat je v provozuschopném stavu. (7)

Uvádím konkrétní příklad jedné z mnoha povinností, jak jej definuje zákon o PO. Zákon o PO uvádí: „*Prokazatelným způsobem stanovit a dodržovat podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností, případně technologických postupů a zařízení, nejsou-li podmínky provozování činností a zabezpečování údržby a oprav zařízení stanoveny zvláštním právním předpisem.*“ (§ 6) 8)

Další povinnosti právnických a fyzických podnikajících osob je vytváření podmínek pro záchranné práce a hašení požárů, zejména pak udržovat volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku. Musí být zajištěn volný přístup k nouzovým východům a únikovým cestám, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, produktovodům a topení, k věcným prostředkům požární ochrany a k ručnímu ovládnutí požárně bezpečnostních zařízení. (7)

Velmi důležité je také dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností. Povinnosti je i vyznačovat pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, zákazy, příkazy a pokyny ve vztahu k PO. (8)

Velmi významné je rovněž provádění pravidelných kontrol v dodržování předpisů o PO prostřednictvím odborné způsobilé osoby nebo preventivy PO nebo technika PO a neprodleně odstraňovat zjištěné závady. Zákon udává i povinnost umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení kontroly plnění povinnosti na úseku PO, včetně poskytnutí požadovaných dokladů, informací a dokumentace vztahující se k zabezpečování PO v souladu s tímto zákonem a ve stanovených lhůtách provést jím uložená opatření. Dále musí zajistit bezúplatně orgánu státního požárního dozoru vzorky nebo výrobky nezbytné k uskutečnění požárně technické expertizy k odhalení příčiny vzniku požáru. Každá právnická nebo podnikající fyzická osoba musí bezodkladně ohlásit územně příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje všechny požáry vzniklé při činnostech, které provozují, nebo v prostorách, které užívají nebo vlastní. (7)

1.3.2 Vyhláška o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)

Základním úkolem požární prevence je produkovat účinnou a společensky užitečnou ochranu před vznikem požáru a jeho šířením. (9)

Požární ochrana se dělí na dvě základní složky. První část požární prevence se zaměřuje na předcházení vzniku požáru a omezení následků již probíhajících požárů. Druhá část je cílena na požární represi zaměřenou na účinné zdolávání požáru. Řešení požární bezpečnosti staveb patří do kategorie požární prevence. (10)

Vyhláška o požární prevenci stanovuje podmínky požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru. V této vyhlášce je vyjmenovány několik základních pojmů a definic.

Požární bezpečnost

Vyhláška o PP uvádí: „*Souhrn organizačních, územně technických, stavebních a technických opatření k zabránění vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem, k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření.*“

(§ 1) 11)

Požární technika

Vyhláška o PP uvádí: „*Zásahové požární automobily, požární přívěsy, návěsy, kontejnery, plavidla, vznášedla a letadla.*“ (§ 1) 11)

Věcné prostředky požární ochrany

Vyhláška o PP uvádí: „*Prostředky používané k ochraně, záchrance a evakuaci osob, k hašení požáru a prostředky používané při činnosti jednotky požární ochrany při záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva při plnění úkolů civilní ochrany, popřípadě při činnosti požární hlídky.*“ (§ 1) 11)

Požárně bezpečnostní zařízení

Vyhláška o PP uvádí: „*Systémy, technická zařízení a výrobky pro stavby podmiňující požární bezpečnost stavby nebo jiného zařízení.*“ (§ 1) 11)

Normativní požadavek

Vyhláška o PP uvádí: „*Konkrétní technický požadavek obsažený v české technické normě, jehož dodržením se považuje požadavek příslušného ustanovení vyhlášky za splněný.*“ (§ 1) 11)

Průvodní dokumentace

Vyhláška o PP uvádí: „*Montážní návod, technické podmínky pro projektování nebo provoz, návod k obsluze, požadavky na kontroly, údržbu nebo opravy, podmínky požární bezpečnosti pro používání výrobku nebo zařízení, bezpečnostní listy apod.*“ (§ 1) 11)

Ohlašovna požárů

Vyhláška o PP uvádí: „*Místo s trvalou obsluhou vybavené potřebnými komunikačními prostředky, které je určeno k přijímání hlášení o vzniku požáru nebo jiné mimořádné události a k vyhlášení požárního poplachu, jakož i k plnění dalších úkolů podle příslušné dokumentace požární ochrany.*“ (§ 1) 11)

Podmínky pro hašení požárů a záchranné práce

Vyhláška o PP definuje tyto podmínky takto: „*Vytvářením podmínek pro hašení požárů a pro záchranné práce se rozumí souhrn organizačních, a popřípadě i technických opatření umožňujících při využití existujících předpokladů, zejména stavebně technických, provedení rychlého a účinného zásahu, evakuace osob, zvířat a materiálu a záchranných prací.*“ (§ 11)11)

Požární řád

Vyhláška o PP charakterizuje požární řád takto: „*Požární řád upravuje základní zásady zabezpečování požární ochrany na místech, kde se vykonávají činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím.*“ (§ 31) 11)

Požární poplachové směrnice

Dle vyhlášky o PP jsou požární poplachové směrnice: „*Požární poplachové směrnice vymezují činnosti zaměstnanců, popřípadě dalších osob při vzniku požáru.*“ (§ 32) 11)

Požární evakuační plán

Požární evakuační plán je dle vyhlášky o PP definován jako: „*Požární evakuační plán upravuje postup při evakuaci osob, zvířat a materiálu z objektů zasažených nebo ohrožených požárem.*“ (§ 33) 11)

Dokumentace zdolávání požárů

Dle vyhlášky o PP je tato dokumentace: „*Dokumentaci zdolávání požárů tvoří operativní plán zdolávání požárů a operativní karta zdolávání požáru, které upravují zásady rychlého a účinného zdolávání požárů a záchrany osob, zvířat a majetku v objektech právnických osob a podnikajících fyzických osob.*“ (§ 34) 11)

Požární kniha

Podle vyhlášky o PP, požární kniha, citují: „*Požární kniha slouží k záznamům o všech důležitých skutečnostech týkajících se požární ochrany, např. o provedených preventivních požárních prohlídkách, školení zaměstnanců a osob, odborné přípravě preventivních požárních hlídek, preventistů požární ochrany, o vzniklých požárech, uskutečnění cvičného požárního poplachu a kontrole dokumentace požární ochrany.*“ (§ 37) 11)

1.3.3 Nařízení kraje č. 2/2002 Sb., kterým se stanoví zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu

Hlavním legislativním předpisem, který vymezuje budovy zvláštního významu je nařízení Jihočeského kraje č. 2/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu v Jihočeském kraji. Podle dalších dostupných nařízení krajů a to: Královéhradeckého ze dne 9. října, č. 2/2002 Sb., kterým se stanoví zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu na území Královéhradeckého kraje a nařízení Moravskoslezského kraje ze dne 27. června, č. 2/2002 Sb., kterým se stanoví zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu na území Moravskoslezského kraje, jsou budovy zvláštního významu všechny, u kterých by případný požár nebo narušení jejich činnosti znamenal nemalé problémy pro zasažené obyvatelstvo.

Podle výše uvedených nařízení krajů, můžeme budovy zvláštního významu rozdělit do několika kategorií.

Ohrožení zásobování obyvatel základními životními potřebami (12)

- 1) budovy elektráren, ve kterých se zajišťuje výroba elektrické energie a budovy, na nichž výše uvedená funkce závisí, o výkonu 200 MW a vyšší
- 2) rozvodny elektrické energie a transformovny o napětí 440 a 220 kV
- 3) budovy tepláren, využívaných k výrobě a dodávce tepla pro 2000 bytových jednotek a více a budovy, na nichž uvedené funkce závisí
- 4) velmi vysokotlaké regulační stanice plynu
- 5) budovy vytipovaných závodů zajišťujících nezbytné dodávky potravin pro obyvatelstvo (12)

Ohrožení základních funkcí orgánů veřejné správy (12)

- 1) úřady kraje (finanční úřad, krajský úřad, apod.) (12)
- 2) Česká správa sociálního zabezpečení (12)
- 3) Česká národní banka (12)
- 4) archivy (12)
- 5) Zeměměřický úřad a katastrální úřady (14)
- 6) budovy úřadu vlády a ministerstev (14)

Nenahraditelné ztráty na kulturních památkách

- 1) významné kulturní pamětihodnosti světového kulturního dědictví zařazené na seznam UNESCO (12)
- 2) uznané národní kulturní památky (12)
- 3) budovy, v nichž jsou situovány kulturní nebo národní kulturní památky (14)

Budovy, jejichž funkce je v kraji dostupnými prostředky nenahraditelná (12)

- 1) zdravotnická zařízení (nemocnice, apod.) (12)
- 2) lázeňské objekty (12)
- 3) telekomunikační vybavení (12)
- 4) sklady k uskladnění pohonných hmot (12)
- 5) budovy, v nichž je zajišťována činnost složek IZS (13)

6) sklady materiálu ochrany obyvatelstva (13)

Budovy, které jsou určeny k zabezpečení záchranných prací (14)

- 1) operační středisko HZS ČR a ostatních složek IZS
- 2) budovy důležité pro řešení KS, budovy určené k OO při KS a budova, v nichž zasedá krizový štáb
- 3) objekt se zdrojem potravin nebo pitné vody, evakuační centrum, objekt určený k ochraně a ukrytí obyvatel
- 4) sklad hmotných rezerv a sklad civilní ochrany (14)

Z těchto nařízení vyplývají i některé zásady a povinnosti, které jsou nutné dodržovat. V případě porušení těchto norem, lze udělit adekvátní sankce a pokuty. V nařízení pro Jihočeský kraj č. 2/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu v Jihočeském kraji, je definováno několik článků, pojednávajících o těchto zásadách. Jsou zde např. zakotveny podmínky požární bezpečnosti, podmínky pro hašení požárů, předpoklady pro záchranné práce v těchto budovách. Dále pak způsoby zabezpečení těchto požadavků, výhrady při vstupu a pohybu v těchto objektech a mnohé další úkoly k zajištění požární bezpečnosti. (12)

1.3.4 Vyhláška o technických podmínkách požární ochrany staveb

Tato vyhláška stanovuje technické podmínky požární ochrany pro navrhování, provádění a užívání stavby. Je zde uvedeno několik hlavních pojmů.

Navrhování a umístění stavby

Stavba musí být navržena a umístěna tak, aby podle druhu splňovala technické podmínky PO na odstupové vzdálenosti a požárně nebezpečný prostor, zdroje požární vody a jiného hasiva, zařízení stavby vyhrazeným požárně bezpečnostním zařízením,

přístupové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, zabezpečení stavby či území jednotkami požární ochrany. (15)

Požární úseky a požární riziko

Při navrhování stavby musí být definovány požární úseky a stanovena pravděpodobná intenzita eventuelního požáru v těchto požárních úsecích nebo jejich součástech v souladu s ČSN. (15)

Požární odolnost stavební konstrukce a požárního uzávěru

Požární odolnost stavební konstrukce a požárního uzávěru požárního úseku musí být s přihlédnutím k typu konstrukce a stavby navržena metodami podle ČSN. (15)

Technická zařízení

Elektrické zařízení, jehož činnost je při požáru potřebná k ochraně osob, zvířat nebo majetku, musí být koncipováno tak, aby byla při požáru zabezpečena dodávka elektrické energie za podmínek stanovených ČSN. (15)

1.3.5 Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

Požární bezpečnost budov je charakterizována jako schopnost stavby maximálně zredukovat riziko vzniku a šíření požáru. Jejím záměrem je v případě požáru zamezit ztrátám na životech a zdraví osob a zvířat i škodám na majetku. Požární bezpečnost budov lze docílit účelným urbanistickým začleněním stavby, jejím konstrukčním, dispozičním a materiálovým řešením. Zamezit šíření požáru a jeho zplodin uvnitř stavby napomáhají bezpečnostní opatření, věcné prostředky PO a požárně bezpečnostní zařízení. (2)

Elementární požadavky evropské unie na stavby podle směrnice č. 305/2011 o sbližování právních a správních předpisů členských států EU se vztahují ke stavebním výrobkům. (17)

Klíčové požadavky na stavby a stavební výrobky jsou uvedeny ve stavebním zákoně č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Stavební zákon uvádí: *„Pro stavbu mohou být navrženy a použity jen takové výrobky, materiály a konstrukce, jejichž vlastnosti z hlediska způsobilosti stavby pro navržený účel zaručují, že stavba při správném provedení a běžné údržbě po dobu předpokládané existence splní požadavky na mechanickou odolnost a stabilitu, požární bezpečnost, hygienu, ochranu zdraví a životního prostředí, bezpečnost při udržování a užívání stavby včetně bezbariérového užívání stavby, ochranu proti hluku a na úsporu energie a ochranu tepla.“* (§156, 17)

Výrobky pro stavbu, které významně rozhodují o konečné kvalitě stavby a tvoří zvýšenou míru ohrožení oprávněných zájmů, jsou konstruovány a posuzovány na základě zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů. (18)

1.3.6 Vyhláška ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Během mimořádné události vzniklé v souvislosti s budovami zvláštního významu je zapotřebí zajistit včasné varování a vyrozumění zasažených osob a zasahujících jednotek a následně zajistit efektivní evakuaci z místa mimořádné události.

Evakuace

Evakuace je elementární postup ochrany obyvatelstva a požární ochrany. Je to zajištění přemístění osob, zvířat a majetku (technického zařízení, předmětů kulturní hodnoty, materiálů a strojů k zachování potřebné výroby a nebezpečných látek) v daném pořadí priority z míst, která jsou ohrožena mimořádnou událostí. Evakuace se provádí na jiné území, kde je již zajištěno pro evakuované osoby nouzové či náhradní stravování a ubytování, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění. (19)

Technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování a vyrozumění

Citují: „*Jednotný systém varování a vyrozumění je technicky, provozně a organizačně zabezpečen vyrozumívacími centry, telekomunikačními sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění.*“ (§6) 20)

1.3.7 Zákon o integrovaném záchranném systému

Při vzniku mimořádné události v souvislosti s budovami zvláštního významu se využívá součinnost složek IZS k zajištění záchranných a likvidačních prací. Citují: „*Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému.*“ (§6) 21)

1.3.8 Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Některé objekty mohou sloužit i k uskladnění některých utajovaných vojenských, neveřejných nebo tajných dokumentů, které s sebou nesou různé utajované skutečnosti, důležité pro samotný stát. Tento zákon upravuje zásady pro stanovení informací, jako jsou informace utajované, podmínky pro přístup k nim a další nezbytnosti na jejich ochranu, zásady pro stanovení citlivých činností a předpoklady pro jejich výkon a s tím spojený výkon státní správy. Je zde uvedeno velké množství bezpečnostních opatření, které mají zajistit případné zneužití těchto citlivých informací. (22)

1.4 Požárně bezpečnostní zařízení

Na základních principech zákona o požární ochraně lze vytvářet podmínky pro ochranu života, majetku a zdraví občanů, před požáry, těmito preventivními opatřeními:

- 1) zabránění vzniku požáru
- 2) zamezení šíření vzniku požáru
- 3) zabezpečení evakuace osob a materiálu
- 4) zajištění rychlého a adekvátního hasebního zásahu (1)

Pro naplnění těchto požadavků je zpracována předepsaná dokumentace PO s požárně bezpečnostním řešením, které charakterizují navržená opatření a zahrnují následující elementární údaje:

- 1) dělení objektu do požárních úseků a stanovení stupně požární bezpečnosti
- 2) srovnání normových a navrhovaných požadavků na požární odolnost stavebních konstrukcí
- 3) použité únikové cesty a jejich posouzení z hlediska doby evakuace, stavebních úprav, normových požadavků pro jednotlivé typy únikových cest
- 4) odstupové vzdálenosti a posouzení požárně nebezpečného prostoru
- 5) zařízení pro protipožární zásah vnějšími a vnitřními zásahovými cestami
- 6) zásobování vodou pro hašení a dodávka elektrické energie
- 7) hasicí přístroje, druhy, jejich umístění a počet (1)

1.4.1 Protipožární opatření a zařízení

Únikové cesty

Únikové cesty musí umožnit evakuaci všech osob z ohroženého objektu nebo jeho součástí na volné prostranství a zajistit přístup zásahovým jednotkám do prostorů napadených požárem. Podle stupně ochrany, tj. stupně zabezpečení těchto prostorů, které poskytují unikajícím osobám, dělíme únikové cesty:

- 1) nechráněné
- 2) částečně chráněné
- 3) chráněné (1)

Nouzové únikové osvětlení

Nouzové osvětlení charakterizujeme jako osvětlení, které má za úkol zajistit bezpečnost lidí opouštějících prostor, nebo snažících se dokončit potenciálně nebezpečný proces před opuštěním prostoru. (1)

Odstupové vzdálenosti

Od posuzované budovy se měří jako kolmá vzdálenost od požárně otevřených ploch jednotlivých požárních úseků objektů k hranici požárně nebezpečného prostoru. Pro určení velikosti odstupové vzdálenosti mezi stavebními objekty je zásadní velikost a procento požárně otevřených ploch posuzovaného požárního úseku a hustota tepelného toku z posuzovaného požárního úseku. (1)

Požární pásy

Proti šíření požáru požárně otevřenými plochami do sousedních požárních úseků se v obvodových stěnách zřizují vodorovné a svislé požární pásy. Požární pásy musí být z konstrukcí z nehořlavého materiálu, musí vykazovat požární odolnost stanovenou podle vyššího stupně požární bezpečnosti přilehlých požárních úseků objektu a nesmí jimi prostupovat žádná konstrukce z hořlavých hmot. (1)

Zařízení pro protipožární zásah

Jakýkoliv objekt musí mít zařízení umožňující protipožární zásah vedený vnitřkem nebo vnějškem objektu, případně oběma cestami.

Přístupové komunikace

Ve všech případech přístupovou komunikací musí být vozovka šířky minimálně 3 m. (1)

Vnější a vnitřní zásahové cesty

- 1) vnější zásahové cesty tvoří požárními žebříky, schodišti a požárními lávkami
- 2) vnitřní zásahové cesty jsou tvořeny únikovými cestami typu B nebo C, jejich požárními předsíněmi, požárními výtahy, navazujícími vnitřními komunikacemi,

zejména místy bez požárního rizika (schodišti, chodbami, apod.), popřípadě požárními žebříky umístěnými uvnitř objektu (1)

Zásobování vodou pro hašení

Jedná se o hadicové systémy. Tyto systémy musí být projektovány tak, aby mohly být účinně obsluhovány jednou osobou. Mají se osazovat ve výšce 1,1-1,3 m nad podlahou. (1)

Dodávka elektrické energie

Elektrické rozvody zajišťující funkci nebo ovládání zařízení sloužících k protipožárnímu zabezpečení staveb objektů (např. požární a evakuační výtah, nouzové osvětlení) musí mít zajištěnou dodávku elektrické energie alespoň ze dvou nezávislých napájecích zdrojů, z nichž každý musí mít takový výkon, aby při přerušení dodávky z jednoho zdroje byly dodávky plně obstarány po dobu předpokládané funkce zařízení ze zdroje druhého. Stálou dodávku elektrické energie z druhého zdroje lze zajistit například samostatným generátorem nebo akumulátorovými bateriemi. (1)

Hasicí přístroje

Hasicí přístroje jsou primárním ochranným prostředkem proti začínajícímu požáru. Obsahují hasební látky, hasivo plynné, kapalné nebo pevné (prášek), umístěné v nádobě. Hasivo je v případě použití vytlačováno vnitřním přetlakem z nádoby a namířeno do ohniska požáru. Přetlak může být akumulován přímo v nádobě, nebo vytvořen uvolněním výtlačného plynu z tzv. tlakové patrony. Hp jsou opatřeny držadlem nebo podvozkem na jejich přemísťování. Vyrobeny jsou z různých materiálů (ocel, hliník, plasty). (24)

Ochrana nejpoužívanějších materiálů proti ohni

Stavební konstrukce mohou být chráněny ochrannými prostředky, které lze v podstatě rozdělit do následujících skupin:

- 1) tradiční ochrana obezděním nebo s použitím betonu

- 2) protipožární omítky a nástřiky
- 3) impregnace dřeva
- 4) protipožární nátěry
- 5) protipožární deskové obklady
- 6) lepené obklady z minerálních vláken (1)

Požární izolace

Požární izolace chrání konstrukce dodatečným opláštěním deskovým nebo tvarovatelným izolačním materiálem, který může být odlišných hmotností a vlastností.

Pokud chceme dále mluvit o tepelné izolaci, musíme si říci, jaké vlastnosti u ní sledujeme. Rozhodující vlastností je součinitel tepelné vodivosti λ , uváděný v jednotkách W/(m. K). Čím je jeho hodnota nižší, tím vyšší je účinnost tepelné izolace. (25)

Protipožární větrací zařízení

Správné rozmístění protipožárního odvětrávacího zařízení zajišťuje během ohně okamžité otevření odvětrávací klapky, umožňující odvádění ohně a podle sloupce dýmu tak signalizující vznik požáru. Mezi nejúčinnější typy protipožárního větrání řadíme:

- 1) střešní větrací klapky a okna
- 2) zařízení pro odvod kouře a tepla
- 3) větrací žaluzie
- 4) víceúčelové větrací zařízení (1)

Elektrická požární signalizace

EPS slouží k preventivní ochraně budov před požárem tak, že akusticky a opticky signalizuje vznik a místo požáru. EPS samočinně nebo prostřednictvím lidského činitele urychluje odevzdání informace o požáru osobám určeným k vykonávání protipožárního zásahu, popřípadě uvádí do chodu zařízení, která brání rozšíření požáru. (1)

Stabilní hasicí zařízení

Stabilní hasicí zařízení zvyšuje preventivní ochranu před ohněm zejména tam, kde je důležitý zásah při začátku požáru (např. místnosti pro počítače, památkové objekty). Stabilní hasicí zařízení naruší od běžné techniky jsou pevně zabudovaná v chráněném požárním úseku či objektu. (1)

Vodní stabilní hasicí zařízení

Vodní stabilní hasicí zařízení se dělí:

- 1) sprinklerové stabilní hasicí zařízení
- 2) drenčerové stabilní chladicí a hasicí zařízení
- 3) zaplavovací zařízení
- 4) stabilní hasicí zařízení na vodní mlhu (1)

Pěnová stabilní hasicí zařízení

Pěnová SHZ zahrnuje výrobu pěnivou směsi z vody a pěnidla v potřebném přetlaku a množství, dopravu směsi do pěnivou proudnice, kde ze směsi vzniká vzduchová pěna a následnou aplikací pěny na objekt zasažený ohněm. (1)

Plynová a halonová stabilní hasicí zařízení

Podle užitého hasícího prostředku se rozeznávají SHZ na hašení oxidem uhličitým, dusíkem nebo jinými inertními plyny. Halonová SHZ používají halogenované uhlovodíky-halony. Hasící efekt halonů spočívá v chemickém působení antikatalytickým ovlivněním průběhu hoření, při kterém se uvolňuje při spalovacích reakcích za přítomnosti halonu méně energie než při přímém hoření hořlaviny na vodu a oxid uhličitý. Proto se hoření ihned přerušuje. (1)

Prášková stabilní hasicí zařízení

Práškové SHZ se užívají na hašení prášek uložený v tlakových zásobnících, který se dopravuje na místo požáru potrubím pomocí stlačeného plynu. (1)

Zařízení pro odvod kouře a tepla při požáru

Účelem je snížit riziko vzniku požáru a šíření kouře a tepla v objektu, jakož i minimalizovat ohrožení osob a majetku účinky požáru (zlepšení podmínek evakuace osob, zásahu JPO, snížení tepelného namáhání stavebních konstrukcí a snížení přímé i následné škody na zařízení i vybavení). (26)

Požární klapky

Požární klapky uzavírají vnitřní prostor potrubí ventilačních systémů. Ventilační vedení, která sjednocuje požární úseky, musí být uzpůsobena tak, aby vzniklý požár a kouř nemohl být přenesen do jiných požárních úseků, ostatních podlaží a únikových cest. Proto musí být ventilační potrubí v místě průchodu požárním předělem opatřeno požární klapkou, která samočinně uzavře průchod vzduchu za pomoci mechanického, elektronického nebo teplotního uzavíracího zařízení. (1)

Hydrantové systémy v zásobování požární vodou

Kromě stabilních požárně bezpečnostních zařízení patří k represivním opatřením hydrantové systémy a hasicí přístroje v zásobování požární vodou. Vnitřní odběrní místa pro zásobování požární vodou musí být neustále pod tlakem s okamžitě plynulou dodávkou vody. (1)

Požární vodovody

Požární vodovody se užívají pro přívod požární vody buď vně, nebo uvnitř objektu. Požárním potrubím myslíme nezavodněné, samostatné potrubní rozvody o průměru minimálně 75 mm, které jsou zásobovány pomocí požární techniky. Slouží zejména pro vedení zásahu vnitřkem objektu. Podle umístění mohou být požární vodovody vnitřní a vnější. (1)

1.5 Další bezpečnostní prvky v budovách zvláštního významu

Existuje mnoho dalších bezpečnostních prvků a činností, zajišťujících bezpečnost budov zvláštního významu nebo významných objektů. Jsou to např.:

Pult centralizované ochrany

PCO je dispečerské zařízení, které vyhodnocuje poplachové a informační stavy z elektronického zabezpečovacího systému či elektrické požární signalizace v objektu. V systému mohou být i další doplňková zařízení jako např. přenos videosignálu z míst v napadeném objektu. (23)

Mechanické zábranné systémy obvodové ochrany

Rozděluje se na klasické drátěné oplocení, bezpečnostní oplocení, vysokobezpečnostní oplocení, vrcholové zábrany, podhrabové překážky a vstupy, vjezdy a jiné vstupní jednotky. (5)

Mechanické zábranné systémy plášťové ochrany a vnitřní ochrany

Jejich úkolem je ztížit a prakticky znemožnit vniknutí pachatele do chráněného prostoru v objektu, popřípadě ho odradit od této činnosti. Plášť objektu tvoří stavební prvky budov (stěny, podlahy, stropy, střechy budov) a otvorové výplně (okna a dveře). Otvorové výplně se člení na vstupní otvorové výplně, okna a balkónové dveře, mříže, rolety, žaluzie, fólie. (5)

Technické prostředky ochrany

Technické prostředky ochrany zahrnují elektrické zabezpečovací systémy a poplachový systém na hlášení narušení, elektrická požární signalizace, průmyslná televize, videosystémy a počítačem řízené systémy. (5)

2. HYPOTÉZY A METODIKA VÝZKUMU

2.1 Hypotézy

Jsou v současné době nastavené principy v bezpečnosti významných objektů dostačující?

2.2 Metodika výzkumu

Ve výzkumné části práce bylo využito kvalitativního výzkumu, formou metody dotazování techniky rozhovoru ve snaze analyzovat stávající stav úrovně zajištění bezpečnosti významných objektů.

Pro zjištění výše uvedených faktů bylo uskutečněno deset rozhovorů, které probíhaly v období od února do března 2013. Rozhovory byly vedeny již zmíněnou formou metody dotazování techniky rozhovoru, jednalo se tedy o přímé dotazování respondentů, dále během dialogů probíhaly diskuze na dané téma a v průběhu rozhovorů docházelo ke vstřebávání poznatků a následnému zapisování nashromážděných dat a skutečností. Teoretická fakta práce byla analyzována na základě dostupných informací, analýzou právních předpisů, dokumentace staveb a odborné literatury.

Rozhovorů se zúčastnilo 10 respondentů, z čehož v 6 případech se jednalo o muže a ve zbylých 4 případech se jednalo o ženy. Ve sledovaném vzorku byli zástupci, kteří pracovali ve vytipovaných objektech. Byly to objekty, které se nacházejí na území Jihočeského a Středočeského kraje. Konkrétně šlo o budovy krajského úřadu, sportovní hokejové haly, magistrátu města, obchodního centra, nádraží, nemocnice, operačního střediska a budovy ostatní složky IZS. Struktura a zaměření osob, které se zúčastnili výzkumu, byla pro větší objektivitu získaných informací různorodá. Jednalo se o osoby, pohybující se v oblasti krizového řízení a bezpečnostního managementu, PO, ale i řadové zaměstnance a jejich vedoucí.

3. VÝSLEDKY

Okruhy otázek v rozhovorech (viz příloha A) se vesměs týkaly problematiky bezpečnosti budov, obecného pohledu na toto dané téma a na vyjádření vlastních názorů, poznatků a zkušeností.

3.1 Vyhodnocení rozhovorů

Respondent č. 1

1) Tyto budovy bych rozdělil na dvě skupiny. První typ budov jsou budovy, které jsou důležité z hlediska obrany státu. Tyto budovy mohou být terčem možného napadení nebo mohou podléhat zvláštnímu režimu utajení. Jsou to například strategické mosty a další. Například objekty, kde dochází k nakládání s utajovanými skutečnostmi, více je uvedeno v zákoně č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Proto jsou tyto objekty popřípadě budovy střeženy a podléhají různým bezpečnostním opatřením. Druhé typy budov můžeme nazvat jako méně důležité objekty, do kterých zařadíme například nádraží, objekty zajišťující výrobu energie a další.

2) Záleží na typu budovy. Konkrétně tato budova má takzvanou koncepci bezpečnosti, kde je několik náležitostí, asi deset oblastí, které se musejí zajistit. Všeobecně ze zákona vyplývají různé úkoly a povinnosti v různých sférách, které se musí zaručit pro správné fungování. Povinnosti obcí vycházející ze zákona č. 128/2000 Sb. o obcích a mohl bych uvádět další a další příklady. Tento pojem ale jednoduše charakterizujeme jako soubor bezpečnostních opatření jednotlivých druhů objektů. Jedná se o bezpečnostní prvky jako například: ochrana proti požáru, proti teroristům, ochrana osob, majetku, utajovaných skutečností, informačních systémů a mnohé další.

3) Již zmíněná koncepce bezpečnosti, lze tam zařadit režimová opatření, fyzickou ostrahu, elektronické zabezpečení objektu, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, požární ochrana a mnohé další.

4) Pokud jsou důsledně plněny, podle zákonných norem ČSN, tak ano.

5) Za nedostačující považuji například zastaralou elektronickou zabezpečovací signalizaci. Jejich modernizaci a financování. Například v této budově je stará už jedenáct let.

6) Vylepšování bezpečnostních systémů, lepší plnění bezpečnostních norem, vytvoření koncepce systémové bezpečnosti a lepší režimová opatření v budovách. Zajištění lepšího kontrolování vstupujících osob do objektů.

7) Nic bych neměnil. Prioritou je správně užívat bezpečnostní zařízení.

8) Zkušeností mám několik. Hlavně negativních. Například narušování zastupitelstva vlivem špatného zajištění režimového opatření. A největší mimořádná událost byly povodně, kde sklepy byly plné vody.

9) Známkově tak tři méně, slovy na střední úrovni.

10) Jednoznačně finance. Jednak přístup managementu z hlediska věnování se této problematice. Není tomu věnována taková pozornost, jakou by si tato oblast zasloužila. Dále málo probíhajících cvičení, nácviků evakuace a tak dále.

Respondent č. 2

1) Řekl bych, že jsou to objekty, kde se shromažďuje více lidí při pořádaných akcích.

2) Tento pojem bych popsal jako zajištění objektu z hlediska požárního zabezpečení, zabezpečení vstupů do objektu a další. Samozřejmě záleží, o jakou budovu nebo objekt se jedná. Jaké jsou priority.

3) Protipožární systémy, kamerové systémy, elektronické hlídání vstupů, obchůzková činnost ostražky,...

4) Pokud kamerový systém obsahuje všechny prostory hlídaného objektu a funguje systém alarmů, při otevření jakéhokoliv vstupu, tak ano.

5) Nedostatek kamer v objektu, zabírající problémová místa.

6) Toto je pro každý objekt jiné, nelze paušalizovat.

7) Aktualizoval a doplnil bych již zmíněné bezpečnostní prvky, které jsem již zmínil.

8) Vyhlášení požárního poplachu, vinou rozbitých tlačítkových hlásičů a také poplach při úniku čpavku.

9) V budově bych označil za nedostatečné, pokrytí celého objektu kamerovým systémem.

10) Největší problém vidím v málo proškoleném personálu, například ostražka objektu a malé materiální zabezpečení.

Respondent č. 3

1) Zvláštnost u takových budov vidím v tom, že se v těchto budovách vyskytuje a shlukuje, v poměrně malém prostoru, velký počet lidí. Proto bych jako příklad uvedla budovy obchodních a nákupních center, nádraží, letiště, hotely a další. Konkrétně tato budova je zvláštní v tom, že je zde spojeno autobusové nádraží, které je umístěné na střeše budovy, s obchodním centrem. V průměru zde za den projde asi 25 000 lidí. Dále v suterénu budovy se nachází parkoviště, kde je 700 parkovacích stání. Proto o této budově můžeme hovořit jako o budově zvláštního významu, vzhledem k tomu, že v případě mimořádné události, zde hrozí velké nebezpečí, které se musí eliminovat za pomoci různých nejmodernějších bezpečnostních opatření.

2) Jedná se o kompletní řešení, které zajišťuje bezpečnost budovy 24 hodin denně.

3) Bezpečnostní prvky jsou například velín (sledování pohybu 24 hodin denně), fyzická ostraha, kamerové systémy s nahráváním (spolupráce s PČR, při objasňování trestných činů), protipožární prvky (elektrická požární signalizace, sprinklerová zařízení), čidla na detekci těkavých látek (benzín) umístěné právě v garáži a v neposlední řadě různá školení zaměstnanců a evakuační cvičení.

4) Myslím si, že tyto budovy jsou na vysoké bezpečnostní úrovni. Právě v důsledku svojí zvláštnosti (fluktuace lidí,...), jsou zde pravidelné kontroly. Například výměny a revize hasicích přístrojů. Kontroly přístupu k únikovým cestám a hlavně obecné dodržování bezpečnostních zásad. Dále každoroční evakuační cvičení a dobrá spolupráce se složkami IZS.

5) Obecně bych navýšila počet různých cvičení (evakuace,...) v těchto budovách. Dále bych zvedla počet pravidelných kontrol bezpečnostních zařízení. To jsou asi největší nedostatky.

6) Bezpečnostních prvků je dostatek, stačilo by lepší zajištění správného užívání těchto zařízení, aby tak byla naplněna jejich funkčnost. Také se poučit z chyb a zapracovat na lidském faktoru.

7) Podobné odpovědi, je třeba zapracovat na zjištěných nedostatcích a poučit se z chyb.

8) V této budově došlo k úniku provozní kapaliny z vozidla v garážích. Bezpečnostní prvky tuto skutečnost objevily, tak jak mají. Následně došlo k profesionálnímu zákroku složek IZS, které byly na místě do 5 minut. Jinak co se týká požáru, v této budově nikdy nedošlo k takové události.

9) Bezpečnost budovy, ve které pracuji, je na vysoké úrovni. Z důvodu častých kontrol, a pravidelně probíhajícím revizím a výměnám bezpečnostních zařízení.

10) Podle mého názoru nefunguje prevence (nepravidelná a málo častá cvičení). Bezpečnost se nepovažuje za tak důležitou, protože si každý myslí, že se mu nemůže nic stát. V poslední řadě, velkým problémem je nedostatek finančních prostředků.

Respondent č. 4

1) Já bych tyto objekty rozdělil z hlediska infrastruktury, jako třeba budovy radnice, policie, nemocnice, úřadů, nádraží a další. A potom z hlediska urbanistického, jako jsou historické památky. Obecně lze říci, že se jedná o takové budovy a objekty, které zajišťují základní potřeby obyvatelstvu, vykonávají přenesenou působnost státu, vyrábějí energie a také budovy, které mají nějakou historickou nebo kulturní hodnotu.

2) Jednoduše řečeno, jedná se o bezpečnostní prvky, které zajišťují bezpečnost budovy. Ať už se jedná o vlastní fyzické zabezpečení, jako jsou například elektrická požární signalizace, zabezpečení vstupu do budov, protipožární prvky tak i u některých významných objektů, jako jsou například nemocnice, složky IZS, náhradní zdroje energie. Tyto bezpečnostní prvky musí zajistit nepřetržitý provoz v případě výpadku zdroje, aby tak byla zachována jejich funkčnost.

3) Bezpečnostní prvky bych uvedl stejné, které jsem zmínil již v minulé otázce. Rád bych ale připomněl, že nesmíme zapomenout také na bezpečnostní prvky, kterými jsou bezesporu také metodiky, které nám určují, co máme dělat v případě mimořádné události. Z neznámějších bych zmínil havarijní plány, evakuační plány, požární plány a další.

4) Nemohu dostatečně posoudit, vzhledem k tomu, že neznám všechny konkrétní bezpečnostní prvky v dané budově. Každá budova má individuální ochranu, která je mnohdy specifická a utajená.

5) Pokud obecně, nemohu posoudit. Ale vzhledem k budově, ve které pracuji, jsou bezpečnostní systémy podle mého názoru dobře zabezpečeny, díky nepřetržitému provozu.

6) Konkrétně v těchto budovách bych zajistil lepší režimová opatření při vstupu do těchto budov pomocí elektronických zařízení jako je čipová karta, kódování, bezpečnostní tlačítka a jiné prostředky.

7) Bezpečnostní systémy bych neměnil, ale pokud se například budeme bavit o již zmíněných elektronických zařízeních u vstupů do budov, zajistil bych jejich záložních zdroje elektrické energie v případě výpadku energie.

8) Zatím žádnou zkušenost v této souvislosti nemám.

9) Z hlediska zajištění bezpečnosti této budovy, ať už na úseku PO nebo zajištění vstupů, ji považuji za celkem uspokojující.

10) Existuje spousta kvalitních a účinných bezpečnostních systémů, které jsou vzhledem k pořizovací a provozním nákladům nedostupné.

Respondent č. 5

1) Jsou to všechny budovy, ve kterých by případný požár nebo jiná nežádoucí událost mohla pro obyvatelstvo znamenat ohrožení. Například budovy elektráren.

2) Vnímám jako soubor opatření, která reagují na rizika a bezpečnostní potřeby společnosti. Takto nastavený funkční bezpečnostní systém, po té stránce komplexní, eliminuje v případě vzniku požáru nebo nežádoucí situace ekonomické, technologické a jiné ztráty.

3) Zajištění bezpečnosti staveb, vybavení budovy věcnými prostředky požární ochrany, udržování věcných prostředků v provozuschopném stavu, mít k dispozici návody, označení příslušnými značkami a příkazy. Dodržovat pokyny týkající se PO a provádět kontroly budov.

4) Ano, jsou dostačující.

5) Málo školení zaměstnanců v oblasti bezpečnosti.

6) Navrhovala bych modelové situace a z toho plynoucí častější cvičení.

7) Nic mě nenapadá. Bezpečnostní prvky a principy jsou podle mě dobře vymyšlené. Důležité je pracovat na výše uvedených nedostatcích.

8) Žádnou mimořádnou událost spojenou s budovou zvláštního významu jsem nezažila.

9) Dostačující.

10) Největší problémy vidím ve finančních prostředcích a ve výše uvedených nedostatcích.

Respondent č. 6

1) Za významné budovy nebo objekty považuji zejména objekty, u kterých může při narušení dojít k významným škodám nebo ohrožení různého zaměření- elektrárny, chemičky, objekty druhotně využívající nebezpečné látky (čpavek-chlazení), objekty pracující s nebezpečným biologickým materiálem, finanční instituce, školy, nemocnice a další budovy s vysokou koncentrací lidí.

2) Pojem komplexní bezpečnost charakterizuji jako bezpečnost zajišťovanou optimálně všemi vhodnými zabezpečujícími prvky, které jsou využívány dle plánu zpracovaného na míru pro danou budovu a pro možnost ostrahy (EPS, kamerové systémy, přímý dohled osob, nepřímý dohled osob pomocí PCO apod.).

3) EPS, kamerové systémy, PO, PCO, apod.

4) Bezpečnostní prvky jsou na velice vysoké úrovni, pokud je v některých budovách nízké zabezpečení, nejspíše to bude z důvodu nedostatku finančních zdrojů na toto zabezpečení.

5) Za nejméně využívaný prvek považuji přímý dohled řádně vyškolených osob. Přitom tyto osoby mohou adekvátně a velmi rychle zasáhnout proti případné hrozbě.

6) Již uvedeno v předchozí otázce. Určitě lepší proškolení.

7) PCO, z důvodu nepředvídatelných dojezdových časů.

8) Nemám.

9) Pracuji v budově vybavené kamerovým systémem interním i externím. Čipovými zámky na dveřích i přímou ostrahou. Potencionální zájmové předměty jsou

umístěny v trezorech, jištěných elektronicky i kamerovým systémem. Z technologického hlediska považují budovu za dobře zajištěnou.

10) Ztráta soukromí, omezení pro návštěvníky, časové prodlevy, způsobené kontrolou.

Respondent č. 7

- 1) Jsou to budovy, se kterými je počítáno za účelem OO.
- 2) Jsou to opatření, která zajišťují co možná největší ochranu objektu.
- 3) Požární plán, evakuační plán, hygienické předpisy, domovní či pracovní řád, kamerový systém, ostraha, apod.
- 4) Nedokážu odpovědět.
- 5) Nedokážu odpovědět.
- 6) Nedokážu odpovědět.
- 7) Nedokážu odpovědět.
- 8) Nemám.
- 9) Vše probíhá podle daných předpisů a směrnic, které zajišťují dostatečnou bezpečnost.
- 10) Nedokážu odpovědět.

Respondent č. 8

1) Z hlediska bezpečnosti-významné objekty, jsou objekty, kterým je věnována zvláštní pozornost týkající se zabezpečení budov proti vniknutí nežádoucích osob a to zabezpečovacími systémy.

2) Jako komplexní bezpečnost významného objektu si představuji celkové vybavení objektu zabezpečovacími systémy jako je například elektrická signalizace, kamerové systémy, požární signalizace, detektory, apod., týkající se ochrany budovy, ale i zpracované plány v případě mimořádných událostí.

3) Bezpečnostní zámky, vstupní protipožární dveře, EPS, systémy kontroly vstupu, monitorovací kamerový systém, osvětlení únikových cest v budově. Detektory různých typů, alarmy, elektrické závory a brány, apod.

4) Dle mého názoru bývají budovy celkem dostatečně zajištěny, dle významu a důležitosti.

5) Myslím, že každá budova zvláštního významu by měla mít potřebné protipožární zařízení jako je například detektor snímající kouř a následně automatické spuštění kropícího systému, senzory a dálkový hlásič oznamující vniknutí do objektu nepovolanou osobou.

6) V každé budově zvláštního významu by měl být nainstalován integrovaný bezpečnostní systém, který je řízen speciálním softwarem a ovládán přes počítač „na dálku“. Informace o poplachu formou textové zprávy jako samozřejmá věc.

7) Pokud bych považovala za bezpečnostní prvek i pracovníka hlídací služby, tak bych označila jeho přítomnost v objektu, který je zajištěn nejzákladnějšími bezpečnostními prvky, jako nepotřebnou.

8) Nevzpomínám si na žádnou mimořádnou událost v souvislosti s budovami zvláštního významu.

9) Budova, ve které pracuji, je z pohledu bezpečnosti zajištěna uspokojivě.

10) Jako problém v komplexním zabezpečení budov spatřuji vysoké finanční náklady spojené jak s pořízením bezpečnostních prvků a vybaveností budovy, tak i v celkem vysokých nákladech za jejich pravidelnou údržbu a aktualizaci.

Respondent č. 9

1) Pod tímto pojmem si představuji objekty, u kterých by mimořádná událost znamenala ohrožení zásobování obyvatel základními životními potřebami, zdravotnická zařízení, budovy orgánů státní správy, budovy, které jsou kulturními památkami a nenahraditelné budovy. Dále bych sem zahrнула prvky kritické infrastruktury (zákon č. 240/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů). O objektech zvláštního významu pro vnitřní pořádek a bezpečnost rozhoduje vláda, další objekty zvláštního významu určuje HZS kraje, seznam těchto objektů je neveřejný.

2) Pod tímto pojmem si představuji zabezpečení objektů dle bodu 1) zajištěním podmínek pro případné provedení záchranných prací v případě mimořádné události a pro hašení případných požárů.

3) Vybavení objektu požární technikou a hasicími přístroji, umístění bezpečnostních značek a tabulek s pokyny k PO, opatření k případné evakuaci osob z objektu, vytvoření podmínek pro provedení záchranných prací, zajištění vysoké bezpečnosti bezpečnostními systémy (poplachový systém, kamerový systém, bezpečnostní oplocení, řídicí místnost, apod.).

4) Podle mého názoru nelze obecně říci, zda jsou či nejsou dostačující. Každá budova zvláštního významu má individuální úroveň bezpečnostních prvků. Muselo by následovat další konkrétní zkoumání.

5) Stejná odpověď jako na předchozí otázku.

6) Nic mě nenapadá.

7) Také bez odpovědi. Nemám představu.

8) Osobní zkušenost nemám.

9) Domnívám se, že bezpečnost budovy, ve které pracuji, je vcelku dobrá.

10) Domnívám se, že technická a technologická vybavenost budov k zajištění jejich bezpečnosti je za dodržení určitých podmínek na dobré úrovni, spíše může dojít k selhání lidského faktoru.

Respondent č. 10

1) Významné objekty nebo budovy zvláštního významu jsou takové budovy nebo objekty, které v důsledku nějaké mimořádné události, při které dojde k narušení jejich funkce, mohou ohrozit základní potřeby zasaženého obyvatelstva. Ze strategického hlediska jsou tyto budovy utajené a vztahují se na ně nejrůznější bezpečnostní opatření, počínaje požární ochranou až po nejzákladnější oplocení objektu.

2) Zajištění budovy bezpečnostními prvky a opatřeními tak, aby se eliminovala hrozba narušení její činnosti.

3) Od základních fyzických nebo mechanických zabezpečení, jako jsou třeba mříže do oken nebo fyzická ostraha objektu až po propracované systémy protipožární ochrany apod.

4) Myslím si, že bezpečnostní prvky v budovách zvláštního významu jsou vynikající. Existují zde ale mnohé negativní faktory, které toto tvrzení podkopávají. Jako jsou finance, pohled na bezpečnost, politika, lidská profesionalita, apod.

5) Neviděl bych nedostačující žádné bezpečnostní prvky nebo principy. Chybu vidím v lidském přístupu a v práci vrcholného managementu, který by měl všemi dostupnými prostředky obecně bezpečnost, s tím související bezpečnost významných budov, zajistit.

6) Neměnil bych. Vývoj bych nechal na odbornících.

7) Žádné.

8) Osobní zkušenost nemám. Ale v minulosti jsem slyšel o některých mimořádných událostech v souvislosti s budovami zvláštního významu. V našich zeměpisných šířkách

jsou těžko zapomenutelné povodně před několika lety, které přímo poškodily některé významné objekty. Vlivem těchto událostí začala vznikat nová legislativa, která má zabránit takovým pohromám do budoucna.

9) Až na pár výtek dostačující ve srovnání s některými podobnými budovami, které v bezpečnosti budov značně zaostávají.

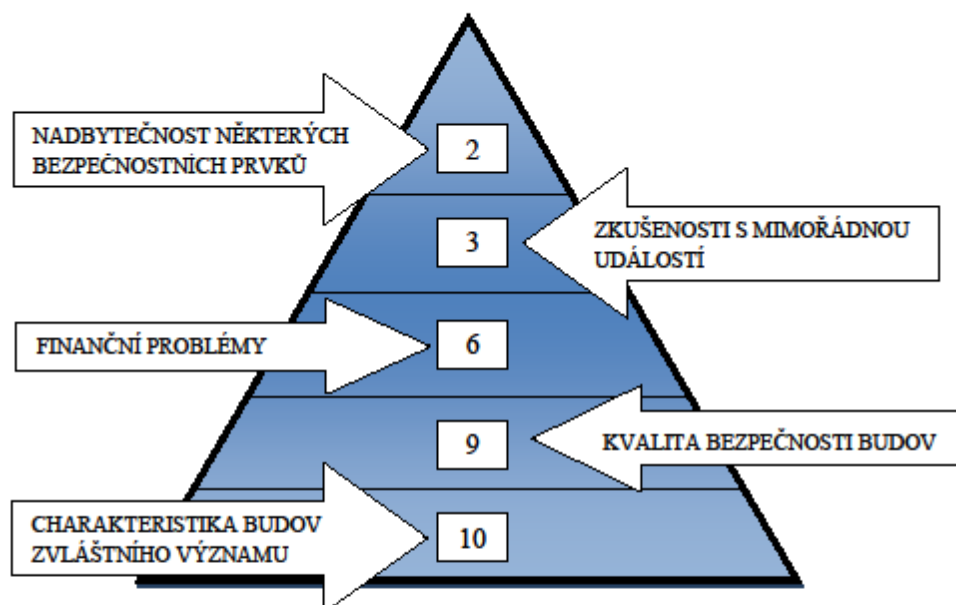
10) Vidím to následovně. Nedostatek finančních prostředků. Nedostatečné věnování se bezpečnosti obecně. Málo preventivních opatření a nácviků krizových situací a v neposlední řadě nečinnost politiků v této oblasti.

3.2 Shrnutí výsledků

Rozhovory, které proběhly na téma komplexní bezpečnost významných objektů, s sebou přinesly mnohé zajímavé poznatky. V této pasáži bych stručně zhodnotil a nastínil skutečnosti, které se v rozhovorech vyskytovaly nejčastěji a dále pak takové skutečnosti, které byly spíše ojedinělé. Nejčastější shoda u všech dotazovaných byla hned při odpovědích na první otázku. Všech 10 dotazovaných dokázalo uspokojivě definovat pojem „budovy zvláštního významu“. Další poměrně velká shoda proběhla při odpovědi respondentů na otázku, týkající se bezpečnosti budovy, ve které pracují. Z 10 respondentů jich 9 odpovědělo obdobně. Tedy 9 dotazovaných jedinců, v budově ve které pracují, považují za dostatečně zajištěnou, proti případným nežádoucím jevům.

Menší shoda, ale stále nadpoloviční většina, konkrétně 6 respondentů, konstatovalo, že největším problémem v komplexní bezpečnosti budov zvláštního významu je „finanční náročnost“. Méně respondentů už odpovědělo na otázku, týkající se skutečnosti, zda už měli zkušenosti s mimořádnými událostmi v souvislosti s budovami zvláštního významu. S těmito zkušenostmi se setkali pouze 3 účastníci rozhovorů. Zdaleka nejméně odpovědí jsem zaznamenal v oblasti bezpečnostních prvků. Bezpečnostní prvky, které by podle názorů respondentů měly být nahrazeny nebo odstraněny. Na toto téma odpověděli pouze 2 respondenti.

Obr. č. 1: Pyramida s rozbohem odpovědí, zdroj: vlastní výzkum

4. DISKUZE

Cílem diskuze je interpretovat získané poznatky z rozhovorů, které proběhly na dané téma. Převážně se pak pokusit vyvrátit nebo potvrdit stanovenou hypotézu. Jsou-li v současné době nastavené principy v bezpečnosti významných objektů dostačující?

Z výsledků rozhovorů můžeme vyvodit několik poznatků. Například první otázka, která se snaží zjistit, jestli je pojem „budovy zvláštního významu“ pro obyvatele definovatelný a co si pod tímto termínem představují. Překvapivě, všichni zúčastnění odpověděli. Každá odpověď měla jistou shodu s tvrzeními, která jsou uvedena v prezentaci komplexní bezpečnost významných objektů nebo jak je tento termín definován v některých nařízeních krajů č. 2/2002 Sb., kterými se stanovují podmínky k zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu. Proto lze s jistotou říci, že si dotazovaní respondenti uvědomují specifikum a vážnost tohoto termínu.

Druhá otázka, vztahující se k dalšímu z pojmů komplexní bezpečnost budov zvláštního významu, u všech dotazovaných ukázala, že tento pojem také není pro respondenty ničím novým. Většina z dotazovaných se shodla na tvrzení, že se jedná o všechna bezpečnostní opatření, prvky, ale i principy, které mají za cíl zajistit plnohodnotnou funkci konkrétní budovy nebo objektu. Z toho vyplývá, že definice, uvedená v prezentaci o ochraně osob, se velkou měrou shoduje s výsledky rozhovorů.

Třetí otázka se zaměřila na samotné znalosti dotazovaných v oblasti bezpečnostních prvků nebo principů. Odpovědi byly různorodé a jasně se potvrdilo, že každý z dotazovaných se pohybuje v jiných budovách a má individuální zkušenosti s konkrétními bezpečnostními prvky a principy. Na druhou stranu se ukázalo, že nejskloňovatelnějšími bezpečnostními prvky, případně principy byly protipožární bezpečnostní zařízení a řešení, ale i činnosti, které korespondují s bezpečnostními protipožárními zařízeními, uvedenými v teoretické části nebo jsou detailně vyjmenovány v zákoně o PO a ve vyhlášce o PP. Mezi další, často zmiňované bezpečnostní prvky, patřily kamerové systémy, různá signalizační zařízení, režimová opatření, elektronická a mechanická zařízení a někteří z dotazovaných, nepamatovali ani na různé metodiky a plány v oblasti bezpečnosti budov.

Čtvrtá a pátá otázka nám hledala odpovědi na to, zda si respondenti myslí, jestli jsou bezpečnostní prvky nebo principy dostačující. Případně pokud by dospěli k názoru, že nejsou, které prvky a principy by považovali za nedostačující. Ze zjištěných odpovědí se téměř většina k bezpečnostním zařízením a metodám vyjádřila kladně. To znamená, že bezpečnostní zařízení a postupy jsou dostačující. Druhý poznatek vyplývající z těchto názorů ukázal, že pokud mají být bezpečnostní prvky a principy považovány za dostačující, musí být naplněny některé zákonitosti. Mezi tyto zákonitosti, objevující se nejčastěji, byly uvedeny například správné postupy při zacházení s bezpečnostními zařízeními, zajištění jejich pravidelných kontrol a modernizací, ale i častější pořádání různých cvičení a modelových situací, které zajistí lepší připravenost civilního obyvatelstva v případě mimořádných událostí v budovách zvláštního významu. Většina si také uvědomovala, že velkým nedostatkem k naplnění těchto zásad moc nepřispívá lidský faktor a pořizovací a provozní náklady.

V následující otázce, v pořadí šesté, měli respondenti popřemýšlet a pokusit se navrhnout nějaký bezpečnostní prvek nebo metodu, která by se mohla uplatnit v bezpečnosti významných budov. Na tuto otázku odpověděli jen někteří jedinci. Ze zjištěných návrhů bych se nejvíce ztotožnil s vytvořením lepšího a propracovanějšího systému školení zaměstnanců v této oblasti. Pořádání častějších preventivních akcí a cvičení pro civilní obyvatelstvo, z důvodu lepší připravenosti na mimořádné situace, v souvislosti s budovami zvláštního významu. Obecně tak přispět k eliminaci chyb, na kterých se podílí člověk svým jednáním.

Na další, sedmou otázku, jsem se snažil zjistit skutečnost, zda jsou v komplexní bezpečnosti budov, některé bezpečnostní metody či prvky, nadbytečné nebo zastaralé. Dostačující odpověď pro mne, jsem dostal pouze od respondenta č. 8, která uvedla: „Pokud bych považovala za bezpečnostní prvek i pracovníka hlídací služby, tak bych označila jeho přítomnost v objektu, který je zajištěn nejzákladnějšími bezpečnostními prvky, jako nepotřebnou.“ Z tohoto tvrzení lze vyvodit závěr, že každá budova, ať už se jedná o budovu zvláštního významu nebo ne, by měla být zabezpečena natolik, jak moc významnou funkci pro obyvatelstvo nebo jedince má. Toto tvrzení můžeme schválit pouze za předpokladu, pokud finanční prostředky na bezpečnost budovy jsou dostupné.

Potom by se jednalo o ideální stav. Bohužel v mnohých případech se tak neděje, vlivem upřednostňování jiných aktivit na úkor bezpečnosti budov.

Osmá otázka byla jednoznačná, zjišťovala, zda se respondenti někdy setkali s některou mimořádnou událostí v souvislosti s budovami zvláštního významu, respektive s budovami, kde pracují, eventuálně pracovali. Z 10 respondentů, 7 dosud nemělo žádnou zkušenost s mimořádnou událostí, související s budovou zvláštního významu. Zbylí 3 respondenti odpověděli, že takovou zkušenost již měli. Jednalo se převážně o úniky nebezpečných látek v těchto budovách, jako je například únik čpavku a benzínu. Podle mého názoru, závažnější mimořádnou událostí, která v rozhovorech byla zmíněna jedním ze zúčastněných respondentů, byla zkušenost s povodněmi. Z proběhnutých rozhovorů na toto téma mi také vyplynuly dva poznatky. Jeden z těchto poznatků je, že zkušenosti s únikem nebezpečných látek v budovách zvláštního významu mají respondenti dobré zkušenosti s kooperací a profesionalitou složek IZS při řešeních těchto mimořádných událostí. Na druhou stranu, co se týče zkušenosti s povodněmi, vyplývá, že až po špatných zkušenostech s tímto živlem, došlo k vytvoření legislativy, která by měla do budoucna následky povodní zmírnit nebo dokonce zcela eliminovat.

Na předposlední otázku číslo 9, jak byste zhodnotili bezpečnost budovy, ve které pracujete, jsem se dozvěděl celkem uspokojivé odpovědi a výsledky. Kromě jednoho z dotazovaných všichni odpovídali kladně. Pouze jeden respondent připomněl nedostatek záznamových zařízení v objektu. Toto tvrzení ale můžeme pochopit, poněvadž tento dotazovaný respondent, se pohybuje v prostředí, s vysokou fluktuací lidí. Konkrétně se jednalo o sportovní zařízení, kde se v důsledku pořádání různých akcí, pohybuje velké procento lidí a z tohoto důvodu lze říci, že dostatečný počet monitorovacího a záznamového zařízení by jistě pomohl ke zkvalitnění bezpečnosti pro návštěvníky a zjednodušil činnosti pro fyzickou ostrahu. Na druhou stranu bych vyzdvihl i zjištění, které je velice pozitivní. Jedná se o fakt, že budova, kde se denně vyskytne až 25 000 návštěvníků, jak uvedl respondent, je s maximální mírou a profesionalitou zabezpečena ve všech směrech. Toto zjištění je příslibem do budoucna, kde při dodržení všech bezpečnostních podmínek, budou všechna veřejná místa

s vysokým výskytem obyvatel, adekvátně a bezpečně zajištěna proti mimořádným událostem.

V závěru tohoto výzkumu jsem se v poslední otázce č. 10, pokusil shrnout s respondenty danou problematiku a společně se zamyslet nad tím, co lze tedy označit za největší problémy budov zvláštního významu. Po zodpovězení této otázky, můžeme tvrdit, že nastavené principy případně prvky jsou dostačující, pokud jsou splněny některé náležitosti. Bohužel dosažení některých podmínek pro úspěšné plnění bezpečnosti objektů, je v současnosti velice náročné, někdy až nereálné. Hlavním negativem jsou finanční prostředky. Pořizovací a provozní náklady jsou mnohdy velice finančně náročné. Dalším špatným jevem lze označit nečinnost vrcholného managementu v této oblasti. Dále zde dochází často k selhávání lidského faktoru v důsledku nedostatečné připravenosti.

Podle mého názoru, jediná cesta k úspěchu vede přes uvědomění si faktu, že všeobecně bezpečnost a s tím související zajištění chodu budov zvláštního významu, se nás všech osobně dotýká. Vždy existuje pravděpodobnost vzniku nejrůznějšího typu mimořádné události nebo krizové situace a s tím spojené ohrožení života a zdraví lidí.

5. ZÁVĚR

V současnosti jsou bezpečnostní prvky na velké úrovni, obzvláště pak u budov zvláštního významu. Bezpečnostní prvky se neustále modernizují a aktualizují. Kvalitativní výzkum však jasně ukázal, že stanovená hypotéza se nepotvrdila. Bezpečnostní prvky nemohou být dostačující, vzhledem k mnoha faktorům, které vyplynuly z provedených rozhovorů na téma bezpečnosti významných objektů. Mezi tato zjištěná fakta, která negativně ovlivňují komplexní bezpečnost budov, můžeme zahrnout několik problémů. Právě v důsledku zvyšování kvality bezpečnostních prvků nebo principů s sebou tyto činnosti přinášejí rozsáhlé komplikace. Všechny tyto postupy jsou velice finančně náročné a proto nedostupné. Z tohoto důvodu můžeme narazit na nedostatečnou komplexní bezpečnost u některých budov zvláštního významu, kde vlastníci objektů v důsledku velkých pořizovacích a provozních nákladů, dostatečně nedosáhnou na kvalitní bezpečnostní opatření. Na úkor jiných odvětví, zanedbávají zajišťování různých protipožárních, zabezpečovacích systémů nebo dalších bezpečnostních opatření. Mnohdy si ani neuvědomují, že absence těchto bezpečnostních prvků, může znamenat velké problémy. Z tohoto důvodu si myslím, že by se bezpečnost měla znovu dostat více do popředí zájmu lidí a všichni by měli začít více přemýšlet o reálných nebezpečích, které civilnímu obyvatelstvu hrozí. Nejedná se pouze o přírodní katastrofy, ale čím dál tím více se začíná projevovat globální terorismus, který s sebou nese velká rizika. Podceňování bezpečnosti budov zvláštního významu, ale i dalších druhů bezpečnosti, má za následek nepříznivou prognózu do budoucna. Společnost by si měla konečně uvědomit, že bezpečnost není zadarmo, musí se do ní investovat a více o ní mluvit. Hrozící problémy se samy nevyřeší a naopak se budou více a více kumulovat, než se opravdu stanou reálným nebezpečím. Závěrem nezbyvá nic jiného, než si položit otázku, kolik zraněných, mrtvých a materiálních škod za sebou ještě zanechá podceňování tohoto zásadního fenoménu, než se bezpečnost dostane do popředí zájmu nás všech, tedy tam, kam bezesporu patří.

6. SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

1. KUPILÍK, Václav. *Stavební konstrukce z požárního hlediska*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 262 s. Stavitel. ISBN 80-247-1329-2.

2. BRADÁČOVÁ, Isabela. *Stavby z hlediska požární bezpečnosti*. 1. vyd. Brno: ERA, 2007, vi, 156 s. Technická knihovna. ISBN 978-80-7366-090-1.

3. L. SMITH, Joseph. *Anti-Terrorism: Criteria, Tools & Technology* [online]. 2002, 2-19-03 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z:

<http://www.protectiveglazing.org/resources/AntiTerrorism%20%20Criteria,%20Tools%20and%20Technology.pdf>

4. ŠENOVSKÝ, Michail. *Komplexní bezpečnost významných objektů: VŠB – TU Ostrava, FBI-Prezentace Powerpoint*. 2007.

5. SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ. *Bezpečnostní systém na ochranu majetku* [online]. [cit. 2013-04-29]. Dostupné z:

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CEkQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.slu.cz%2Fmath%2Fcz%2Fknihovna%2Fucebni-texty%2FOchrana-osob-a-majetku%2FBezpecnostni-system-na-ochranumajetku.ppt&ei=F65UcDkNaqJ4AS4kIDwAg&usg=AFQjCNHnToWbmW_vPKlnUhS36DODXN01KQ&bvm=bv.45645796,d.bGE

6. CHARVÁTOVÁ, Lenka. *Bezpečnost a ochrana zdraví sestry při výkonu povolání ve vybraném zdravotnickém zařízení Nemocnice České Budějovice, a.s. České Budějovice*, 2012. Bakalářská práce. Jihočeská Univerzita, Zdravotně sociální fakulta, Katedra ošetřovatelství. Vedoucí práce Ing. Iva Brabcová.

7. KOPECKÝ, Karel a Jiří FRANC. *Požární ochrana a bezpečnost v praxi: otázky a odpovědi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004, 124 s. Technická knihovna. ISBN 80-247-0729-2.

8. Česká republika. Zákon České národní rady o požární ochraně. In: č. 133/1985 Sb. 17. prosince 1985, č. 133.

9. KVĚTOSLAVA SKALSKÁ, Vladimír Machander, Zdeněk Ráž, Jiří Střelec. *Koncepce požární prevence v České republice do roku 2016: Ministerstvo vnitra –*

generální ředitelství HZS ČR [online]. 2012 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/koncepce-spoluprace-predpisy--koncepce-pozarni-prevence-v-ceske-republice-na-obdobi-let-2012-az-2016.aspx>

10. WALD, František. *Výpočet požární odolnosti stavebních konstrukcí*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2005, 336 s. Technická knihovna. ISBN 80-010-3157-8.

11. Česká republika. Vyhláška o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). In: *č. 246/2001 Sb.* 29. června 2001, č. 246.

12. Česká republika. NAŘÍZENÍ KRAJE č. 2/2002, kterým se stanoví zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu. In: *č. 2/2002 Sb.* 14. června 2002, č. 2.

13. Česká republika. Nařízení Královéhradeckého kraje č. 2/2002 Sb., kterým se stanoví zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu na území Královéhradeckého kraje. In: *č. 2/2002 Sb.* 9. října 2002, č. 2.

14. Česká republika. Nařízení Moravskoslezského kraje č. 2/2002 Sb., kterým se stanoví zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu. In: *č. 2/2002 Sb.* 27. června 2002, č. 2.

15. Česká republika. Vyhláška o technických podmínkách požární ochrany staveb. In: *č. 23/2008 Sb.* 29. ledna 2008, č. 23.

16. BRADÁČOVÁ, Isabela. *Požární bezpečnost domu*. 1. vyd. Brno: ERA, 2005, 336 s. Technická knihovna. ISBN 80-736-6025-3.

17. Česká republika. Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). In: *č. 183/2006 Sb.* 14. března 2006, č. 183.

18. MALÝ, Stanislav. *Nový stavební zákon s komentářem: Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007, xii, 732 s. Komentáře nakladatelství ASPI. ISBN 978-807-3572-495.

19. VÍTOVÁ, Eliška. *Stanovení počtu obyvatelstva, které se bude, v případě závažné mimořádné události nebo krizové situace, samovolně evakuovat*. České Budějovice, 2010. Diplomová práce. Jihočeská Univerzita, Zdravotně sociální fakulta, Katedra radiologie a toxikologie. Vedoucí práce plk. Ing. Ladislav Karda.

20. Česká republika. Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: č. 380/2002 Sb. 9. srpna 2002, č. 380.
21. Česká republika. Zákon o Integrovaném záchranném systému. In: č. 239/2000 Sb. 28. června 2000, č. 239.
22. Česká republika. Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. In: č. 412/2005 Sb. 21. září 2005, č. 412.
23. PAVEL KOCÁBEK, Tomáš Koníček, Zdeněk Ráž. *Bezpečná lokalita: Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra*. Praha, 2007.
24. JAROSLAV DAMEC, Zdeněk Glomb, Lucie Kalvarová, Miloš Kvarčák, Jiří Lošák, Kateřina Orlíková. *VYBRANÉ KAPITOLY Z POŽÁRNÍ OCHRANY* [online]. II. díl. Ostrava, 2003 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.fbi.vsb.cz/miranda2/export/sites-root/fbi/030/cs/sys/resource/PDF/>
25. ŠUBRT, Roman. *Tepelné izolace v otázkách a odpovědích*. 1. vyd. Praha: BEN, 2005, 143 s. Technická knihovna. ISBN 80-730-0159-4.
26. KARDA, Ladislav. *PREVENCE MU ČSN 73 0810 PBS – SPOLEČNÁ USTANOVENÍ, Presentace Powerpoint*.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Pyramida s rozbořem odpovědí, zdroj: vlastní výzkum (str. 52)

7. PŘÍLOHY

Příloha A: Okruhy otázek rozhovoru

Příloha B: Prezentace bezpečnostních značek podle HZS MsK

Příloha C: Plakát HZS JČK: „Jak se zachovat při evakuaci.“

Příloha D: Schéma principu pultu centrální ochrany

Příloha E: Ukázka bezpečnostních prvků budov zvláštního významu

Příloha A: Okruhy otázek rozhovoru

- 1) Co si představíte pod pojmem „významné objekty“ případně „budovy zvláštního významu“?
- 2) Jak byste charakterizovali pojem „komplexní bezpečnost významných objektů“?
- 3) Jaké bezpečnostní prvky popřípadě principy v bezpečnosti budov znáte?
- 4) Myslíte si, že bezpečnostní prvky (principy) v budovách zvláštního významu jsou dostačující?
- 5) Jaké bezpečnostní prvky (principy) v budovách zvláštního významu jsou podle vás nedostačující?
- 6) Jaké bezpečnostní prvky či principy byste navrhli vy?
- 7) Jaké bezpečnostní prvky (principy) byste naopak vynechali, popřípadě změnili (aktualizovali)?
- 8) Máte nějaké zkušenosti s mimořádnou událostí v souvislosti s budovami zvláštního významu? Pokud ano, jakou?
- 9) Jak byste zhodnotili bezpečnost budovy, ve které pracujete?
- 10) Jaké největší problémy vidíte v souvislosti s komplexní bezpečností budov?

Příloha B: Prezentace bezpečnostních značek podle HZS MsK

Bezpečnostní značky

Znáte bezpečnostní značky a víte, k čemu slouží?

Bezpečnostní značky znázorňující směr úniku vás bezpečně navedou z objektu na volné prostranství nejkratší možnou cestou.

ÚNIKOVÝ VÝCHOD

Pro bezpečný únik z objektu:

- fálně označte únikové východy a směry úniku;
- nezužujte únikové cesty jakýmkoli předměty;
- dveře na únikových cestách (včetně vstupních dveří do objektu) udržujte ve směru úniku volně průchodné.

Další bezpečnostní značky upozorňující na umístění věcných prostředků požární ochrany a požární bezpečnostních zařízení

Hasičský přístroj Hydrant Tlačítkový hlásič požáru

www.hzsmk.cz

Příloha C: Plakát HZS JČK: „Jak se zachovat při evakuaci.“

Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje upozorňuje
JAK SE ZACHOVAT PŘI EVAKUACI

Evakuace z ohrožených prostorů při nařízené evakuaci

- **Dodržujeme pokyny** těch, kteří organizují nebo zajišťují evakuaci - obecného úřadu, zaměstnavatele nebo velitele záslahu.
- **Před opuštěním bytu/domu okamžitě otevřeme oheň v topidlech.**
- **Vypneme elektrické spotřebiče** mimo ledničky a mrazničky.
- **Uzavřeme přívod vody a plynu.**
- **Dětem vložíme do kapsy oděvu cedulku se jménem a adresou.**
- **Vezmeme si evakuační zavazadlo,** označíme byt a dostavíme se na určené místo nebo k evakuaci použijeme vlastní osobní vozidlo.

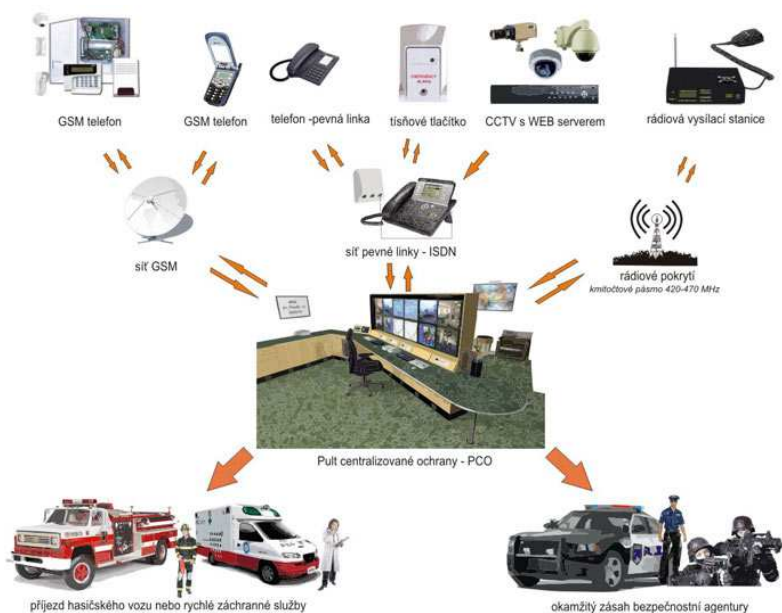
TIŠKOVÉ VOLÁNÍ
 EMERGENCY CALL
 NOTIFIKACE
112

LEHKÝ TIŠKOVÝ VOLÁNÍ

112	Jednotné evakuační číslo požárního volání
190	Hasičský záchranný sbor ČR
155	Záchranná služba
198	Policie ČR
156	Místní policie

Další informace lze získat u Hasičského záchranného sboru JČK
www.hzscb.cz nebo telefon 950 230 111

Příloha D: Schéma principu pultu centralizované ochrany

Příloha E: Ukázka bezpečnostních prvků budov zvláštního významu

